

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ ІМЕНІ П. Л. ШУПІКА

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ОСНОВИ АНАТОМІЇ ЛЮДИНИ»

Галузь знань	224 «Охорона здоров'я»
Шифр та назва спеціальності	224 Технології медичної діагностики та лікування
Назва освітньо-професійної програми	«Протезування-ортезування»
Рівень вищої освіти	Другий (магістерський)
Кафедра	Кафедра морфології і фізіології
Статус навчальної дисципліни (обов'язкова, вибіркова)	Обов'язкова
Форма навчання	Денна

Викладач

Прізвище, ім'я, по батькові	Тихолаз Віталій Олександрович
Посада	Професор кафедри морфології і фізіології
Науковий ступінь, вчене звання	Доктор медичних наук, професор
Електронна адреса	tykholaz@nuozu.edu.ua
Телефон	+380972106271
Посилання на профіль викладача	https://scholar.google.com.ua/citations?hl=uk&user=CcV_zJMAAAAJ&view_op=list_works&sortby=pubdate https://www.webofscience.com/wos/author/record/G-2280-2018

Консультації	https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57205370127&eid=2-s2.0-85059796031 https://orcid.org/0000-0002-9650-9834
	Вт-Чт, 13.00

Загальна інформація про дисципліну

Анотація до дисципліни	<p>Навчальна дисципліна «Основи анатомії людини» є складовою професійної підготовки здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти за освітньо-професійною програмою 224.02 Протезування-ортезування.</p> <p>Вона забезпечує системне знання про будову організму людини на макроскопічному та мікроскопічному рівнях, що є необхідною передумовою для розуміння функціональних взаємозв'язків між структурами опорно-рухового апарату, нервовою системою, судинами та м'якими тканинами. Дисципліна інтегрована в освітню програму та логічно пов'язана з такими навчальними модулями, як біомеханіка, функціональна анатомія, фізіологія, клінічна реабілітація та технології виготовлення протезно-ортезних виробів.</p> <p>Знання, набуті в межах вивчення дисципліни, формують анатомічну основу для клінічних і практичних навичок: оцінки залишкових функцій, підбору конструкцій протезів і ортезів, інтерпретації результатів інструментальних досліджень та взаємодії з медичними фахівцями в міждисциплінарній команді. Дисципліна розроблена з урахуванням сучасних стандартів освіти та практичних вимог реабілітаційної галузі.</p>
Мета дисципліни	<p>Мета вивчення дисципліни «Основи анатомії людини» – сформулювати у студентів системне уявлення про структурну організацію людського тіла, взаємозв'язок анатомічних елементів і їх значення для рухової функції, а також забезпечити практичні навички, необхідні для професійної діяльності в галузі протезування та ортезування.</p>
Завдання дисципліни	<ol style="list-style-type: none"> 1. Опанування анатомічної термінології та методів опису – засвоєння міжнародної номенклатури, правил топографічного та системного опису структур. 2. Вивчення макроскопічної будови організму – кістки, суглоби, м'язи, фасції, нерви, судини, органи та їх просторові взаємозв'язки. 3. Ознайомлення з мікроскопічною структурою тканин – гістологічні особливості кісткової, м'язової, нервової та сполучної тканин, що визначають їх функціональні властивості. 4. Формування знань з анатомії опорно-рухового апарату – детальне вивчення скелета, м'язової системи, з'єднань кісток, анатомічних площин та осей руху, важливих для проектування протезно-ортезних конструкцій. 5. Вивчення топографічної анатомії та поверхневих орієнтирів – набуття навичок пальпації, визначення анатомічних маркерів для клінічної оцінки та виготовлення пристосувань.

	<p>6. Ознайомлення з анатомією нервової та судинної систем – розуміння іннервації та кровопостачання кінцівок, що впливає на вибір кріплень, розподіл навантаження та прогноз відновлення функцій.</p> <p>7. Інтерпретація анатомічних змін у патології та після травм – формування уявлення про анатомічні механізми деформацій, контрактур, атрофій та компенсаторних змін.</p> <p>8. Застосування анатомічних знань у професійній практиці – обґрунтування конструктивних рішень, адаптація протезно-ортезних виробів до індивідуальної анатомії пацієнта, врахування анатомічних особливостей при реабілітації.</p> <p>9. Підготовка до міждисциплінарної роботи – розвиток здатності співпрацювати з лікарями, фізіотерапевтами, інженерами та іншими фахівцями на основі спільного анатомічного розуміння.</p> <p>10. Розвиток просторового мислення та клінічного аналізу – формування навичок візуалізації анатомічних структур, читання зображень (рентгенограми, КТ, МРТ) та застосування цих даних у практичній діяльності.</p>
<p>Пререквізити</p>	<p>Для успішного опанування дисципліни «Основи анатомії людини» здобувачі повинні мати базові знання та вміння, що забезпечують розуміння структурних рівнів організму та методів наукового опису:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Біологія – клітинна будова, типи тканин, основні біологічні процеси; - Основи гістології – мікроскопічна організація тканин і зв'язок структури з функцією; - Медична термінологія – володіння анатомічною номенклатурою; - Фізика (основи біофізики) – просторові та механічні поняття, необхідні для топографічного аналізу; - Вступ до медичних дисциплін або біомеханіки (за наявності) – базові уявлення про механіку руху та навантаження.
<p>Постреквізити</p>	<p>Дисципліна формує анатомічну основу для подальшого вивчення спеціалізованих і клінічно орієнтованих курсів:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Функціональна анатомія – поглиблене вивчення взаємозв'язку структури і функції; - Фізіологія людини – розуміння функціональних механізмів на основі анатомічної будови; - Біомеханіка – застосування анатомічних даних у моделюванні рухів і навантажень; - Ортезування та протезування – адаптація конструкцій до індивідуальної анатомії пацієнта; - Клінічна діагностика та реабілітація – інтерпретація анатомічних змін у патології та після травм.
<p>Компетентності, формуванню яких сприяє дисципліна</p>	<p><u>Мають відповідати стандарту вищої освіти та ОП</u></p> <p>Навчальна дисципліна «Основи анатомії людини» дозволяє набути здобувачам вищої освіти наступних компетентностей:</p> <p>Інтегральна компетентність: Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та задачі дослідницького та/або інноваційного характеру під час професійної діяльності у сфері протезування-ортезування.</p> <p>Загальні компетентності:</p> <p>ЗК01. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.</p> <p>Фахові (спеціальні) компетентності (СК):</p> <p>СК 02. Здатність проводити огляд пацієнта/клієнта та визначати його фізичні, функціональні можливості та антропометричні дані, в тому числі у співпраці з іншими учасниками мультикомпонентної команди</p>

	СК 18. Здатність планувати та впроваджувати інноваційні технології, спрямовані на відновлення функцій опорно-рухової системи людини з метою покращення якості життя людини з інвалідністю.
Результати навчання (РН)	Відповідно до освітньої програми вивчення навчальної дисципліни «Основи анатомії людини» повинно забезпечити досягнення здобувачами вищої освіти таких програмних результатів навчання (ПРН): ПРН 6. Застосовувати фундаментальні знання щодо рекомендацій з призначення, дизайну протезів чи ортезів на основі анатомії людини, вибору матеріалів, біомеханічних принципів, підгонки, оцінки, налаштування та досягнення конкретних результатів для пацієнта. ПРН 9. Знаходити можливості для самоосвіти демонструвати, демонструвати уміння представити і оцінити власний досвід та аналізувати й застосовувати досвід колег, демонструвати здатність обміну досвідом з іншими спеціалістами у сфері реабілітації, яка включає протезування-ортезування. ПРН 12. Виявляти, узагальнювати та вирішувати проблеми, що виникають в процесі професійної діяльності та формувати почуття відповідальності за виконувану роботу. ПРН 16. Координувати, модифікувати і комбінувати різні методи дослідження з метою виконання типових і нетипових професійних завдань. ПРН 18. Надавати долікарську допомогу при невідкладних станах в умовах воєнного стану; вибирати методи та засоби збереження життя.
Обсяг дисципліни	Загальний обсяг дисципліни: кредитів ЄКТС 3 (90 годин). Для <i>очної</i> денної форми навчання: аудиторних 72 години, самостійна робота 18 годин
Форма підсумкового контролю	Діф.залік
Терміни викладання дисципліни	Дисципліна викладається у I семестрі

Програма дисципліни

Назви тем

Код теми	Назва модуля, теми	Перелік основних питань теми
	2	3
Модуль 1. Основи анатомії людини		
1.1	Анатомія як наука, анатомічна номенклатура, осі і	Предмет і методи анатомії, міжнародна анатомічна номенклатура, анатомічні осі, площини та термінологія, принципи топографічного опису.

	площини	
1.2.	Будова кістки як органа, структура скелету тіла людини. Будова та особливості хребців різного відділу хребта, будова кісток черепа.	Макроскопічна і мікроскопічна будова кістки, типи кісток, загальна структура скелета, будова хребця. Морфологія шийних, грудних, поперекових хребців, особливості будови крижової і куприкової кісток; будова ребер і груднини, грудна клітка в цілому. Скелет мозкового і лицьового відділів черепа, склепіння черепа, зовнішня і внутрішня основа, клінічно значущі орієнтири.
1.3	Загальна артродологія, з'єднання кісток черепа та хребців. Хребтовий стовп у цілому, з'єднання хребта з черепом, грудна клітка	Класифікація і будова суглобів, зв'язки, сумки, рухи в суглобах, з'єднання кісток черепа, міжхребцеві з'єднання. Комплексна будова хребтового стовпа, атлантопотиличні та атлантоосьові суглоби; з'єднання ребер і груднини; функціональна роль грудної клітки.
1.4	Кістки верхньої та нижньої кінцівок, з'єднання кісток верхньої та нижньої кінцівок. Склепіння стопи, клінічна анатомія стопи.	Кістки плечового пояса, плеча, передпліччя, кисті, типи з'єднань кісток верхньої кінцівки, рухи та клінічні орієнтири. Кістки тазового пояса, стегна, гомілки, стопи, суглоби нижньої кінцівки. Анатомія тазу, статеві відмінності тазу. Архітектоніка стопи (склепіння), опорні точки і механіка ходи. клінічні наслідки деформацій стопи.
1.5	Загальна міологія, м'язи тулуба, шиї, голови	Класифікація м'язів тулуба і шиї; м'язи спини, грудей, живота, голови; роль у підтримці постави і рухах.
1.6	М'язи верхньої та нижньої кінцівок, фасції та топографія	Групи м'язів верхньої кінцівки, прикріплення і функції. Фасції, міжм'язові простори, поверхневі орієнтири. М'язові групи стегна, гомілки, стопи, Фасції і міжм'язові перегородки; топографічні співвідношення.
1.7	Основи спланхнології	Вчення про нутрощі. Загальний принцип будови органів травної, дихальної, сечової та статевих систем. Органи імунної та ендокринної системи.

1.8	Анатомія серцево-судинної системи	Анатомія серця та магістральних судин. Артерії та вени верхньої кінцівки. Артерії та вени тазу, вільної нижньої кінцівки.
1.9	Анатомія нервової системи	Загальний принцип будови ЦНС. Анатомія черепних нервів та органів чуття. Спинномозкові нерви. Шийне сплетення. Плечове сплетення. Короткі та довгі гілки. Топографія, ділянки іннервації. Грудні нерви. Особливості утворення, ділянки іннервації. Поперекове сплетення. Топографія, гілки, ділянки іннервації. Крижове сплетення. Короткі та довгі гілки. Топографія, ділянки іннервації. Вегетативна нервова система.

Самостійна робота здобувача освіти

Самостійна робота спрямована на підготовку до практичних занять і підсумкового іспиту та включає опрацювання джерел, технологічних карт і кейсів.

Код теми	Зміст самостійної роботи	Обсяг годин
		денна форма
1.	Антропологічні методи дослідження в анатомії. Інструменти, що застосовуються в антропології. Антропологічні точки та правила вимірювання. Пропорції тіла та типи конституції людини.	2
2.	Вплив спорту, праці, соціальних факторів і екологічних чинників на будову скелетних м'язів, тулуба і кінцівок.	2
3.	Функціональна анатомія травної системи	2
4.	Функціональна анатомія дихальної системи	2
5.	Функціональна анатомія сечової системи. Функціональна анатомія статевих систем	2
6.	Функціональна анатомія залоз внутрішньої секреції. Класифікація, будова.	2

7.	Функціональна анатомія імунної системи. Поняття про імунітет. Центральні та периферичні органи імунної системи.	2
8.	Шляхи відтоку лімфи від органів грудної та черевної порожнин.	2
9.	Провідні шляхи ЦНС.	2

Організація навчання

Навчальні технології та форми і засоби навчання

На лекціях чітко та зрозуміло структурується матеріал; зосереджується увага здобувачів на проблемних питаннях; наводяться конкретні приклади практичного застосування отриманих знань; звертаються до зарубіжного досвіду вирішення окремих проблем; заохочуються здобувачі до критичного сприймання нового матеріалу замість пасивного конспектування; використовуються наочні матеріали, схеми, таблиці, моделі, графіки; використовуються технічні засоби навчання: мультимедійний проектор, слайди тощо.

На практичних заняттях запроваджуються різні навчальні технології: розгорнута бесіда, обговорення проблем, дискусії; вирішення ситуаційних вправ; розв'язання проблемних питань; мозковий штурм; кейс-методи; презентації; аналіз конкретної ситуації; робота в малих групах; рольові та ділові ігри; банки візуального супроводження; письмовий контроль знань; індивідуальне та групове опитування; перехресна перевірка завдань з наступною аргументацією виставленої оцінки тощо.

Самостійну роботу здобувача викладач планує разом зі здобувачем, але виконує її здобувачем за завданнями та під методичним керівництвом і контролем викладача; зміст самостійної роботи за темами визначається робочою програмою навчальної дисципліни.

Методи навчання

Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності:

- словесні (лекція-монолог, лекція-діалог, проблемна-лекція);
- наочні (презентація, демонстрування; опорних сигналів; опорних конспектів);
- практичні методи (вправи; практичні завдання; спостереження).

Методи стимулювання й мотивації навчально-пізнавальної діяльності:

- метод проблемного викладу матеріалу;
- моделювання життєвих ситуацій;
- мозковий штурм;
- метод опори на життєвий досвід;
- навчальної дискусії.

Методи контролю й самоконтролю за ефективністю навчально-пізнавальної діяльності:

- усного контролю;
- письмового контролю;
- самоконтролю та взаємоконтролю;
- рецензування відповідей.

Перелік питань для підсумкового контролю

Модуль 1

1. Анатомія, як наука. Осі та площини в анатомії. Кістка, як орган. Будова кісток.
2. Структура скелета.
3. Види з'єднання кісток. Неперервні з'єднання.
4. Суглоб. Класифікація. Біомеханіка суглобів.
5. Загальна будова хребця. Особливості будови шийних, грудних та поперекових хребців.
6. Крижова і куприкова кістки. Ребра. Грудина.
7. З'єднання хребців. Хребтовий стовп в цілому.
8. З'єднання хребтового стовпа з черепом.
9. З'єднання ребер і груднини. З'єднання ребер і хребтового стовпа. Грудна клітка в цілому.
10. Кістки мозкового відділу черепа. Кістки лицевого відділу черепа.
11. Топографічні утворення черепа.
12. Будова кісток верхньої кінцівки.
13. З'єднання кісток верхньої кінцівки. Суглоби плечового поясу та плеча.
14. З'єднання кісток верхньої кінцівки. Суглоби передпліччя та кисті.
15. Будова кісток нижньої кінцівки.
16. З'єднання кісток тазу. Таз в цілому, відмінності чоловічого та жіночого тазу.
17. З'єднання кісток вільної нижньої кінцівки. Кульшовий та колінний суглоби.
18. З'єднання кісток гомілки і стопи. Склепіння стопи.
19. М'язи і фасції спини.
20. М'язи і фасції грудей.
21. Діафрагма.
22. М'язи і фасції живота. Піхва прямого м'яза живота. Пахвинний канал.
23. М'язи і фасції живота. Біла лінія живота. Ділянки передньої стінки живота.
24. М'язи і фасції голови.
25. М'язи і фасції шиї. Топографія шиї.
26. М'язи пояса верхньої кінцівки. Пахвова ямка.
27. М'язи і фасції плеча. Основні топографічні утворення верхньої кінцівки.

28. М'язи і фасції передпліччя та кисті. Основні топографічні утворення.
29. М'язи пояса нижньої кінцівки. Сіднична ділянка і стегна.
30. М'язи та топографія гомілки та стопи.
31. Загальна динамічна морфологія. Види роботи м'язів.
32. Органи травлення. Принципи структури травної трубки.
33. Органи травлення. Класифікація травних залоз, їх будова.
34. Анатомічна будова ротової порожнини.
35. Анатомічна будова глотки, стравоходу.
36. Анатомічна будова шлунку.
37. Тонка кишка: топографія, будова, відмінності.
38. Товста кишка: топографія, будова, відмінності.
39. Анатомія печінки та підшлункової залози.
40. Очеревина. Похідні очеревини.
41. Загальна будова дихальної системи. Анатомія носової порожнини. Приносіві пазухи.
42. Анатомія гортані.
43. Анатомія легень та плеври.
44. Анатомія органів сечової системи.
45. Анатомія жіночих статевих органів.
46. Анатомія чоловічих статевих органів.
47. Анатомія органів імунної системи.
48. Анатомія ендокринної системи.
49. Структура ЦНС. Класифікація. Поняття про нейрон.
50. Анатомія спинного мозку. Зовнішня та внутрішня будова.
51. Сегмент спинного мозку. Сіра та біла речовина.
52. Спинномозкові та черепні нерви.
53. Відділи головного мозку. Довгастий та задній мозок.
54. Відділи головного мозку. Середній та проміжний мозок.
55. Порожнини мозку. Оболонки спинного та головного мозку. Механізм утворення та циркуляції спинномозкової рідини.
56. Анатомія кінцевого мозку. Центри кори.
57. Анатомія кінцевого мозку. Базальні ядра. Поняття про стріопалідарну систему. Нюховий мозок.
58. Провідні шляхи. Комісуральні, асоціативні, проєкційні.

59. Рухові провідні шляхи.
60. Чутливі провідні шляхи.
61. Орган зору. Будова очного яблука. Акомодація. Зінчний рефлекс.
62. Орган зору. Додатковий апарат.
63. Орган слуху: будова та функції. Вестибулярне та середнє вухо.
64. Орган смаку. Будова та функції.
65. Топографія та загальна характеристика черепно-мозкових нервів, вихід з черепа, іннервація голови та шиї.
66. Анатомія серцево-судинної системи. Велике та мале кола кровообігу.
67. Серце. Будова.
68. Анатомія верхньої кінцівки.
69. Анатомія нижньої кінцівки.
70. Венозна система. Верхня та нижня порожнисті вени. Ворітна печінкова вена.
71. Анатомія лімфатичної системи. Будова лімфатичних судин і вузлів.
72. Відтік лімфи від верхніх і нижніх кінцівок.
73. Спинномозкові нерви.
74. Шийне сплетення. Топографія, гілки, ділянки іннервації.
75. Плечове сплетення. Короткі та довгі гілки. Топографія, ділянки іннервації.
76. Грудні нерви. Особливості утворення, ділянки іннервації.
77. Поперекове сплетення. Топографія, гілки, ділянки іннервації.
78. Крижове сплетення. Довгі і короткі гілки, ділянки іннервації.
79. Вегетативна нервова система. Симпатичний відділ.
80. Вегетативна нервова система. Парасимпатичний відділ.
81. Іннервація та кровопостачання поясу верхніх кінцівок.
82. Іннервація та кровопостачання плеча.
83. Іннервація та кровопостачання передпліччя та кисті.
84. Іннервація та кровопостачання поясу нижніх кінцівок.
85. Іннервація та кровопостачання стегна.
86. Іннервація та кровопостачання гомілки та стопи.
87. Іннервація та кровопостачання голови та шиї.
88. Іннервація та кровопостачання спини.
89. Іннервація та кровопостачання грудей.
90. Іннервація та кровопостачання живота.

Список рекомендованих джерел

ОСНОВНА ЛІТЕРАТУРА

1. Анатомія людини: підручник: у 3-х т. Т. 1-й підручник / А.С. Головацький, В.Г.Черкасов, М.Р. Сапін та [ін.] – Вид. 9-те, доопрацьоване – Вінниця : Нова книга, 2022. – 368 с.: іл.
2. Анатомія людини: підручник: у 3-х т. Т. 2-й підручник / А.С. Головацький, В.Г.Черкасов, М.Р. Сапін та [ін.] – Вид. 7-ме, доопрацьоване – Вінниця: Нова книга, 2019. – 456 с.: іл.
3. Анатомія людини: підручник : у 3-х т. Т. 3-й підручник / А.С. Головацький, В.Г.Черкасов, М.Р. Сапін та [ін.] – Вид. 6-те, доопрацьоване – Вінниця : Нова книга, 2019. – 374 с.: іл.
4. Черкасов В.Г., Бобрик І.І., Гумінський Ю.Й., Ковальчук О.І. Міжнародна анатомічна термінологія (латинські, українські, російські та англійські еквіваленти) Вінниця: Нова Книга, 2010. – 392 с. (навчальний посібник)
5. Черкасов В.Г., Хмара Т.В., Макар Б.Г., Проняев Д.В. Анатомія людини. Чернівці: Мед.університет. 2012. – 462 с. (підручник)
6. Анатомія людини. В.Г.Черкасов, С.Ю. Кравчук. – Вінниця: Нова книга, 2023. – 640с. (навчально-методичний посібник)
7. Анатомія людини / [Ковешніков В.Г., Бобрик І.І., Головацький А.С. та ін.]; за ред. В.Г. Ковешнікова.– 2- Львів: "Магнолія 2006", 2021 – Т.3.– 360.
8. Gray's Atlas of Anatomy. Drake R.L., Vogl A.W., Mitchell A.W.M. and others. Elsevier, 2020. 1180 P.
9. Sobotta. Атлас анатомії людини. У двох томах. Переробка та редакція українського видання: В. Г. Черкасов., пер. О. І. Ковальчука. - Київ : Український медичний вісник, 2009.
10. F. H. Netter. Atlas of Human Anatomy Seventh ed. – Ciba Pharmaceuticals Division, 2018. – 514 P.
11. B D Chaurasian;s Human anatomy. Regional and Applied. Dissection and Clinical Volume I. Upper limb and Thorax Eighth ed /CBS Publisher's and Distributors, New Delhi, Bangalore 2019, 372 P.
12. Volume II. Lower Limb, Abdomen and Pelvis Seventh ed/ CBS Publisher's and Distributors. New Delhi, Bangalore 2017, 520 P.
13. Volume III. Head, Neck and Brain Tenth ed/ CBS Publisher's and Distributors, New Delhi, Bangalore 2024, 415 P.
14. Kennet S. Saladin/1sted. Human anatomy Sixth ed/ Georgia College and State University, 2024, 816 P.
15. Clinically Oriented Anatomy Eight ed /Keith L. Moore, Arthur F. Dalley //Lippincoff Williams and Wilkins, 2017, 1168 P.
16. Imaging Atlas of Human Anatomy Sixth ed. /Jamil Weir, Peter H. Abrahams. - Elsevier, 2020, 226 P
17. Gosling J., Harris Ph., Humpherson J. and others. Human Anatomy, Color Atlas and Textbook Sixth ed. – Elsevier, 2016.
18. R.D. Lockhart, G.F. Hamilton, F.W. Fyfe. Anatomy of the human body. – Philadelphia.
19. Synelnikov R.D. Human Anatomy Atlas. In the 4-th volumes. -: New Wave, 2019.

Додаткова література:

1. Черкасов В.Г., Гумінський Ю.Й., Черкасов Е.В., Школьніков В.С. Історія анатомії (хронологія розвитку та видатні анатоми). Луганськ: ТОВ «Віртуальна реальність», 2012. – 148 с. (навчально-методичний посібник).
2. Тестові завдання «Крок-1» - анатомія людини /Видання 4-е, доопрацьоване / За редакцією В.Г. Черкасова, І.В. Дзевульської І.В., О.І.Ковальчука Навчальний посібник.
3. Навчально-методичний посібник. Контроль за самостійною підготовкою до практичних занять. Модуль 1 «Анатомія опорно-рухового апарата». Модуль 2 – Спланхнологія. Центральна нервова система. Органи чуття», Модуль 3 – «Серце. Анатомія серцево-судинної системи». [для студентів вищ. медичних (фармацевтичних) навч. закл. IV рівня акредитації] / За редакцією В.Г.Черкасова, І.В.Дзевульської І.В., О.І.Ковальчука.
4. Неттер Ф. Атлас анатомії людини 7- е вид. / Френк Неттер [пер. з англ. А.А. Цегельський]. – Київ: Медицина, 2023 – 656 с.
5. Фредерік Мартіні Анатомічний атлас людини: Пер. з 8-го англ. вид [наук.ред.пер. В.Г.Черкасов], ВСВ «Медицина», 2018. – 128 с. (атлас)
6. Usmle Step 1 Anatomy Notes //Kaplan medical //James A. Colgan, Ph.D. Ronald, Dudek Rh. D. et. 2020, 432 P.
7. Cunningham;s Manual of practical Anatomy // sixteenth edition /G.J. Romanes c.b.e. B.A., Ph.D., M.B., Ch.B., F. K,C.S.Ed., F.R.S.E., Hon.D.Sc. Emeritus: Professor of Anatomy in the University of Edinburgh. 3 volumes Oxford. New. York. Tokyo, 2021 , I Vol. 263P. II Vol. 298P. III Vol. 278 P.
8. Clinically oriented anatomy / Keith L. Moore, Arthur F. Dalley, Anne M.R. Agur. – 7th ed.
9. F.H. Netter. Atlas of Human Anatomy. – Elsevier, 2018.
10. Bobruk I.I., Koveshnikov V.D., Luzin V.I., Romensky O.Yu. Human anatomy.
11. Reminetskyu B.Y., Fedonyuk Y.I. Human anatomy. Splanchnology. Notes. 136p.
12. Ross and Wilson. Anatomy and Physiology. – Elsevier, 2022.

Інформаційні ресурси:

1. Національна наукова медична бібліотека України (<https://emed.library.gov.ua>).
2. Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського (<http://www.nbuv.gov.ua/>).
3. PubMed (<https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov>)-база даних і пошукова система.
4. ЗУ «Про реабілітацію у сфері охорони здоров'я» (<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1053-20#Text>).
5. <http://www.anatomy.tv/default.aspx>
6. <https://www.youtube.com/channel/UCjgNMyNsZGgtaZGcT586XSsw>
7. <https://www.youtube.com/user/svw0001>
8. <https://teachmeanatomy.info/>
9. <https://3d4medical.com/>
10. <https://www.visiblebody.com/>
11. Всесвітня організація охорони здоров'я <http://www.who.int/en/>

12. Центр тестування <https://www.testcentr.org.ua/uk/>
13. МОЗ України <https://moz.gov.ua/>
14. Центр громадського здоров'я МОЗ України <https://phc.org.ua/kontrol-zakhvoryuvan>

Загальна схема оцінювання

Оцінювання результатів навчання здобувачів в НУОЗ України імені П. Л. Шупика проводиться з використанням рейтингової системи (далі - ЄКТС), в основу якої покладено поопераційний контроль і накопичення рейтингових балів за різнобічну навчально-пізнавальну діяльність здобувачів у процесі навчання.

Методи оцінювання на поточному/періодичному контролі: усне опитування, письмові роботи, оцінювання розв'язання ситуаційних клінічних тестових завдань, оцінювання доповідей, оцінювання активності на занятті, тестування (бланкове або комп'ютерне), оцінювання виконання практичних навичок.

Методи оцінювання на підсумковому контролі: диференційований залік.

Приклад шкали оцінювання

Поточний контроль			Підсумковий контроль	Сума
120				
Змістовий модуль 1				
T1	T2	T3		
40	40	40		

Розмір шкали ЄКТС з навчальної дисципліни (освітнього компонента) для рівнів освіти дорівнює 100 балам, а мінімальна позитивна оцінка починається з 60 балів.

Максимальна кількість балів, яку здобувач вищої освіти може набрати під час вивчення кожного модуля для галузі знань 22 Охорона здоров'я, становить 200, у тому числі за поточну навчальну діяльність 120 балів, за результатами підсумкового модульного контролю 80 балів (на підставі листа МОЗ № 0804-47/10395 від 15.04.2014).

Для занесення балів оцінювання результатів навчання здобувача вищої освіти у відомість обліку успішності та індивідуальний план здобувача вищої освіти використовується таблиця співвідношення між здобутими результатами успішності здобувача та ECTS оцінками.

Оцінка ECTS	Оцінка у національній шкалі	Сума балів	
		ECTS	Галузь знань 22 Охорона здоров'я
	Диф.залік		
A (відмінно)	відмінно	90 - 100	170 – 200
B (дуже добре)	добре	82 - 89	155 – 169
C (добре)		75 - 81	140 – 154
D (задовільно)	задовільно	68 - 74	125 – 139
E (достатньо)		61 - 67	111 – 124
FX (незадовільно) з можливістю повторного складання	незадовільно	35 - 60	60 – 110
F (незадовільно) з обов'язковим повторним вивченням		0 - 34	0 – 59

Політика опанування дисципліни

Здобувач вищої освіти зобов'язаний:

- 1) виконувати вимоги освітньої програми та досягати визначених для відповідного рівня вищої освіти результатів навчання:
 - не пропускати заняття без поважної причини та не запізнюватися;
 - брати активну участь в освітньому процесі, вести конспекти лекцій, практичних занять, готувати теоретичний та практичний матеріал, виконувати передбачені курсом вправи та тестові завдання;
 - здійснювати самостійну підготовку до занять згідно до затвердженого плану;
 - відпрацьовувати пропущені заняття (лекції, практичні, семінарські) у вигляді рефератів, презентацій інших видів робіт згідно з темою заняття під час консультацій викладача за розкладом кафедри не пізніше завершення семестру;
 - складати згідно з графіком поточний модульний контроль (ІНДЗ, контрольна робота) з дисципліни;
- 2) дотримуватись академічної доброчесності:
 - самостійно виконувати навчальні завдання, завдання поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей);
 - посилатись на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;

- дотримуватись норм законодавства про авторське право і суміжні права;
- надавати достовірну інформацію про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації.

За порушення академічної доброчесності (плагіат, фальсифікація, списування, обман тощо) здобувачі освіти можуть бути притягнені до академічної відповідальності:

- повторне проходження оцінювання (контрольна робота, іспит, залік тощо);
- повторне проходження відповідного освітнього компонента освітньої програми;
- відрахування із Університету.